

Riigi osalusega äriühingute probleemid

Tarmo Olgo
Riigikontrolli tulemusauditi osakonna
peakontrolör

Riigikogu riigieelarve kontrolli komisjon
4.4.2016

Auditi „Riigi osalusega äriühingute majandamise korraldus“ (2013) põhijäreldused:

- Äriühingute heaperemehelik ja eesmärgipärane valitsemine vajab parandamist
- Äriühingus osalemise poliitika on ebamäärane ja sisukalt põhjendamata
- Äriühingute tegevus oli sageli eesmärgistamata
- Strateegia puudumisest hoolimata oli riik andnud äriühingutele aktsiakapitali suurendamise teel sadu miljoneid eurosid

Auditi „Riigi osalusega äriühingute majandamise korraldus“ (2013) põhijäreldused:

- Omanikujärelevalve polnud tõhus, äriühingute nõukogud strateegiate täitmist enamasti ei hinnanud.
- Jätkuvalt pole selge, mida omanik nõukogu liikmelt ootab, millised on nõukogu liikme ülesanded ja vastutus.
- Nõukogude võimekust äriühingu eesmärkide seadmisel ja nende täitmise hindamisel peeti kesiseks ning nõukogu komplekteerimise praktikat läbipaistmatuks
- Äriühingute dividendipoliitika puudus

Rahandusministeerium koostatud riigi osaluspoliitika roheline ja valge raamat käsitlevad õigeid küsimusi, kuid mõned asjaolud vajavad täiendavat tähelepanu

Täiendavat tähelepanu vajavad küsimused

- Riigi äriühingute seonduvad probleemid on teada, kuid lahenduste osas valitseb jätkuvalt ebaselgus
- Riigi äriühingutega seonduvate otsuste ettevalmistus peaks olema põhjalikum
- Strateegiline juhtimine ja korruptsiooni vältimine äriühingutes vajaks süsteemsemat lähenemist
- Riigi võimekus valmistada ette ning korraldada riigi äriühingu börsile viimist on nõrk

Riigikontrolli soovitusel:

- Riik peab äriühingute asutamisel seadma äriühingule strateegilised ja finantseesmärgid ning hindama nende saavutamist
- Strateegiliste äriühingute tegevus tuleks võtta Riigikogu tasandil süsteemselt tähelepanu alla
- Riigi äriühingu nõukogu rolli ja vastutust ning komplekteerimise põhimõtteid tuleks täpsustada
- Luua kompetentsuskeskus, mis oleks võimeline valmistama ette riigi äriühingu börsile viimist ning riigi huvide kaitsmist aktsiate enampakkumise korraldamisel